

REGERINGSKONTRAKTET OCH REGERINGENS KRITIKER

ATT kontraktet mellan bondeförbund och socialdemokrati binder herr Hedlund och hans partivänner vid den socialdemokratiska regeringen över 1952 års andra-kammarval är ett välkänt faktum. Huruvida tjänsteplikt föreligger även efter tredje söndagen i september är däremot icke bekant. Viss uppsägningstid torde dock vara stipulerad.

Bondeförbundsledningen har genomfört kapitulationsvillkoren. I riksdagsgruppernas presidier ha placerats uteslutande koalitions-trogna. I första kammaren ha alla ledigblivna förtroendeuppdrag överflyttats på herr von Heland, som icke torde komma att visa otrohet mot dem som hava makt att utfärda fullmakter på förtroendetjänster. I utrikesutskottet har en sjuttiofyraåring satts in, vilket torde vara en fullgod garanti för att ståndpunkter icke komma att tagas i detta utskott. Den ideologiska nedrustningen pågår för fullt och med påtaglig försening slinker en eller annan SLU-politiker in i Kungl. Maj:ts Kansli.

Klyftan mellan finansdepartementet och landsorganisationen fylls småningom igen. Förbudet för LO att höja investeringsavgiften upphävdes. Beställningen på »konjunkturskatten» kommer att effektueras. Allhelgonadagen blir helgdag och varje lönerörelse är en »måttfull lönerörelse» — utom tjänstemännens.

En sammansvetsad regering bereder sig på fortsatt inflation med fläckvisa arbetslöshetssymptom. För kännedom om regeringspolitikens art och utformning för det kommande året hänvisas till finansplaner och diverse punktprogram från åren 1949, 1950 och 1951. En nationalbudget för året kommer att framläggas ungefär då halva året gått. Den kommer att stämma. Det gör nationalbudgeter alltid.

Oppositionen står splittrad. Det lönar sig varken att förneka faktum eller att begränsa sig till allmänna lamentationer. Oppositionens brist på samlande linje är en tillgång för regeringen, som hänsynslöst kommer att utnyttja denna gåva från ovan i sin agitation.

Herr Erlander kommer gång på gång att framträda som bärare av tanken på den »starka regeringens nödvändighet».

Att söka åvägbringa en formell samstämmighet mellan högern och folkpartiet, grundad på tuvhopp mellan skiljaktigheterna, lönar sig inte. Skulle en ordentlig analys visa att djupgående meningsmotsättningar på väsentliga punkter föreligga, göra de båda partierna bäst i att gå var sin väg. De behöva därför icke bekämpa varandra. En samverkan, som bygger på överslätande formuleringar, missförstånd och misstänksamhet, är ingenting värd. Oppositionens huvuduppgift är inte att se barsk ut, när den får syn på regeringen. Dess uppgift är att prestera ett arbetsdugligt alternativ till en regeringspolitik, som för vart år avlägsnar sig alltmer från sunt förnuft och hållbara principer för fri samlevnad människorna emellan.

En analys som kan göra någon nytta måste ha mod nog att se längre än till nästa andra-kammarval. Times var i en ledare för någon tid sedan inne på en intressant tankegång. Tidningen filosoferade om den långa tid det tar innan en idé kan bli praktisk politik. Partipolitikens huvudteser släpa alltid efter. De hämta sina positiva inslag och sin kritik från förhållanden, som försvunnit ur levande livet. Regeringen i vårt land driver en räntepolitik, vars sakliga motivering hänger samman med 1930-talets förhållanden. Vår socialpolitik söker bemästra svårigheter, som voro högaktuella för decennier sedan, men står handfallen inför dagens problem.

Oppositionen behöver ett dagsaktuellt alternativ. Det är uppenbart. Men detta måste och borde kunna byggas med hänsyn till den framtid som väntar. Vad det gäller är inte att skräna sig hes i tävlan med regeringspartierna om 1930-talets sångarpris utan att arbeta fram huvudlinjerna till en politik för vårt eget decennium. Tar man på sig den uppgiften måste man också vara beredd att ta taktiska risker. Väljarna reagera långsamt och avsky nyheter.

Själva begreppet borgerlig politik håller på att få dålig klang — i ledande folkpartikretsars föreställningsvärld. Den som levde med i förkrigsdebatten vet att samma utveckling då var på väg i vissa högerradikala cirklar. Huvudsakligen av taktiska skäl avsvor man sig »borgerligheten». I den mån detta var uttryck för en beredvillighet till en politisk omprövning, då särskilt av vissa socialpolitiska målsättningar, rörde det sig också om en ur alla synpunkter respektabel nyorientering. Då som nu läckte emellertid den känslan igenom, att det mest var fråga om en termino-

logisk upprustning. Vad man kallar den behövliga borgerliga politiken är skäligen likgiltigt. Huvudsaken är att man är beredd att föra en strid för ursprungliga borgerliga värden — ekonomisk och social, medborgerlig frihet, rättssamhällets förkovran, det försvarsläget gör nödvändigt och den orientering i världen våra frihets- och rättstraditioner gör självklar.

Högern kan inte tänkas köpa en enig opposition på bekostnad av sina och borgerlighetens grundprinciper. Inte heller kan den vara beredd att — efter bondeförbundets exempel — skjuta principerna i bakgrunden. Hur angeläget det än är att möta valmännen 1952 med en opposition, som valpolitiskt är ett alternativ till regeringsblocket, är det än angelägnare att icke i nuvarande kritiska läge skriva under en ideologisk kapitulation. På nästan alla områden driver vårt samhälle mot den krisregeringspolitiken måste resultera i. Förutsättningarna för en principmässig avspänning mellan dirigeringspolitikerna och anhängarna av ett fritt samhälle bli för var dag allt sämre. I denna situation är borgerlig övertygelsetrohet och borgerligt kurage nödvändigare än någonsin. Det är bättre att förlora röster än att missta sin politiska själ.

Idéutvecklingen inom folkpartiet förefaller oenhetlig. Detta uttryck får icke fattas som en anklagelse utan som ett konstaterande av en utomstående betraktare. I varje parti som lever brytas meningarna mot varandra. Vart folkpartiet går, beror helt på de bedömanden dess dominerande personer göra. Att ett sakligt närmande till vad som ovan betecknats som borgerliga grundvärden också ger andra möjligheter till en avspänning mellan oppositionspartierna är uppenbart.

Hur än förhållandet mellan oppositionspartierna gestaltar sig kvarstår den gemensamma uppgiften att vaksamt följa regeringens åtgöranden, att frankt kritisera och att på de punkter där detta är möjligt prestera konkreta alternativ. Även om skattefrågan blir den dominerande frågan vid årets vårriksdag, kommer med säkerhet arbetsprogrammet att upptaga flera andra stora spörsmål. Den ekonomiska politiken tränger sig på — ånyo och från delvis nya utgångspunkter. Försvarspolitikerna och utrikespolitiken komma att kräva intresse och arbete. Ur allmänt medborgerliga utgångspunkter får det nog betraktas som ett önskemål att de samhällsekonomiska diskussionerna något begränsas, så att det blir plats för andra frågor och andra riksdagsmän än dem som nu figurerat år efter år. Det finns dock andra problem än de ekonomiska — aktuella problem.